

Додаток 1.4
до Порядку проведення вступного випробування у формі
співбесіди при прийомі на навчання до ВСП «ФК ОНУ імені
І. І. Мечникова»

ЗАТВЕРДЖЕНО
Голова приймальної комісії ВСП «ФК
ОНУ імені І. І. Мечникова»
 Ольга НІКОГОСЯН
2025р.

Програма співбесіди з географії
при прийомі на навчання до Відокремленого структурного підрозділу «Фаховий
коледж Одеського національного університету імені І. І. Мечникова» вступників,
які здобули базову середню освіту

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

«Загальна географія»

Географія як наука, розвиток географічних знань. Об'єкт та предмет вивчення географії. Місце географічних дисциплін в системі наук. Джерела географічних знань. Методи географічних досліджень. Найвизначніші географічні відкриття, видатні мандрівники. Сучасні географічні дослідження та їх значення.

Земля на плані та карті

Способи зображення Землі. Форма та розміри Землі. Види руху Землі, їх наслідки. Особливості та відмінності зображення земної поверхні на глобусі, космічних знімках, картах, аерознімках, планах. Масштаб та його види. Умовні знаки плану. Абсолютна і відносна висота місцевості, їх визначення за допомогою горизонталей та шкалою висот. План, його основні ознаки. Географічні карти, їх елементи. Легенда карти. Класифікація карт за масштабом, змістом та просторовим охопленням. Практичне значення карт.

Географічні координати. Градусна сітка на глобусі й географічній карті. Поняття про географічні координати. Правила відліку географічних широт і географічної довготи.

Оболонки Землі

Літосфера. Внутрішня будова Землі. Будова літосфери, її властивості. Внутрішні процеси, що зумовлюють зміни в земній корі та на поверхні земної кулі. Рухи земної кори. Землетруси. Вулканізм і вулкани, гейзери. Сейсмічні пояси Землі. Зовнішні процеси, що зумовлюють зміну земної поверхні. Вивітрювання, робота вітру, текучих і підземних вод, льодовиків. Мінерали, гірські породи. Корисні копалини, їх значення у житті та діяльності людини. Основні форми рельєфу суходолу - рівнини, гори. Рельєф дна Світового океану.

Атмосфера. Будова атмосфери, властивості повітря в тропосфері. Добовий і річний хід температури повітря, причини його коливання. Атмосферний тиск: причини і наслідки його змін в тропосфері. Вимірювання атмосферного тиску. Вітер: причини виникнення, напрямки, сила, швидкість, їх визначення сучасними приладами й візуально. Вода в атмосфері: випаровування, вологість повітря та її зміни. Хмари і туман, відмінності в їх утворенні. Атмосферні опади та їх утворення. Розподіл опадів на поверхні земної кулі. Погода, її елементи, мінливість. Клімат та основні кліматотвірні чинники. Карта кліматичних поясів. Вплив людини на атмосферу.

Гідросфера. Загальна кількість води на Землі, її розподіл між частинами гідросфери. Світовий океан та його частини: океани, моря, затоки, протоки. Шкала глибин, визначення глибин океанів і морів. Острови в океані. Рух води в Світовому океані. Води суходолу – поверхневі і підземні. Річка та її частини. Річкові басейни. Живлення, водний режим і робота річок. Найдовші, найбільші за площею басейни й найповноводніші річки світу. Озера, їх різноманітність за площею, походженням озерних улоговин, солоністю. Найбільші і найглибші озера земної кулі. Болота,

особливості їх утворення та поширення. Штучні водойми і водотоки: ставки, водосховища, канали. Льодовики, багаторічна мерзлота. Підземні води, умови їх утворення і залягання в земній корі. Термальні і мінеральні води. Використання Світового океану та вод суходолу у господарській діяльності людини.

Біосфера та ґрунт. Складові біосфери, особливості їх поширення на земній кулі. Властивості ґрунтів. Ґрунтовий покрив, карта ґрунтів. Вплив господарської діяльності людини на ґрунтовий покрив, рослинний і тваринний світ суходолу та океану.

Природні комплекси. Природні комплекси як наслідок взаємозв'язків між компонентами природи. Географічна оболонка – найбільший природний комплекс Землі, її межі та властивості. Природні зони Землі, їх особливості.

«Материки та океани»

Закономірності і формування природи материків та океанів

Материки та океани – великі природні комплекси географічної оболонки. Походження материків та океанічних западин унаслідок руху літосферних плит. Тектонічні структури: платформи та області складчастості. Закономірності поширення основних форм рельєфу на материках і в океанах. Розподіл сонячної енергії на Землі. Вплив підстильної поверхні на клімат. Закономірності зміни температури повітря і поверхневих вод океанів. Повітряні маси, їх властивості та переміщення. Кліматичні пояси і типи клімату Землі. Закономірності розподілу атмосферних опадів. Водні маси, їх властивості. Океанічні течії. Природні комплекси материків та океанів. Широтна зональність і висотна (вертикальна) поясність.

Материки тропічних широт

Африка. Географічне положення, дослідження та освоєння материка. Тектонічна будова, рельєф, корисні копалини. Кліматичні пояси і типи клімату. Води суходолу. Використання водних ресурсів. Природні зони, закономірності їх розміщення. Найвідоміші об'єкти, віднесені до Світової природної спадщини ЮНЕСКО. Населення. Держави. Зв'язки України з державами Африканського континенту.

Південна Америка. Географічне положення, дослідження та освоєння материка. Тектонічна будова, рельєф, корисні копалини. Кліматичні пояси і типи клімату. Води суходолу. Використання водних ресурсів. Природні зони. Вертикальна поясність Анд. Сучасні екологічні проблеми материка. Найвідоміші об'єкти, віднесені до Світової природної спадщини ЮНЕСКО. Населення. Держави. Зв'язки України з державами Південної Америки.

Австралія. Географічне положення, дослідження та освоєння материка. Тектонічна будова, рельєф, корисні копалини. Клімат. Води суходолу. Унікальність тваринного і рослинного світу. Природні зони. Зміна природи материка людиною. Найвідоміші об'єкти, віднесені до Світової природної спадщини ЮНЕСКО.

Населення, його склад та розміщення. Україна і Австралія.

Полярний материк планети

Антарктида. Географічне положення. Дослідження материка. Тектонічна будова, рельєф, клімат, рослинний і тваринний світ. Природні багатства, їх використання. Екологічні проблеми материка.

Материк Північної півкулі

Північна Америка. Географічне положення, історія відкриття та освоєння материка. Тектонічна будова, рельєф, корисні копалини. Кліматичні пояси і типи клімату. Води суходолу. Природні зони. Висотна поясність у горах. Сучасні екологічні проблеми материка. Найвідоміші об'єкти, віднесені до Світової природної спадщини ЮНЕСКО. Населення. Держави. Україна і держави Північної Америки.

Євразія. Географічне положення, поділ на дві частини світу. Дослідження і освоєння материка. Тектонічна будова, рельєф, корисні копалини. Кліматичні пояси та типи клімату. Води суходолу. Природні зони. Вертикальна поясність. Зміни природи материка людиною. Найвідоміші об'єкти, віднесені до Світової природної спадщини ЮНЕСКО. Населення. Найбільші держави Європи та Азії. Зв'язки України з країнами Європи та Азії.

Океани

Тихий океан. Географічне положення. Острови в Тихому океані, їх походження і природні особливості. Рельєф дна. Клімат і вода. Органічний світ і природні ресурси. Вплив океану на життєдіяльність людей прилеглих материків.

Атлантичний океан. Географічне положення. Рельєф дна. Клімат і вода. Органічний світ і природні ресурси. Вплив океану на життєдіяльність людей прилеглих материків.

Індійський океан. Географічне положення. Рельєф дна. Клімат і вода. Органічний світ і природні ресурси. Види господарської діяльності в океані та охорона природи. Вплив океану на життєдіяльність людей прилеглих материків.

Північний Льодовитий океан. Географічне положення океану у високих широтах. Історія географічних досліджень океану. Рельєф дна. Клімат і вода. Органічний світ і природні ресурси. Вплив океану на життєдіяльність людей прилеглих материків.

Вплив людини на природу материків та океанів

Використання природних багатств материків та океанів. Природні багатства материків та океанів, їх основні види. Наслідки використання ресурсів людиною. Порушення природної рівноваги. Антропогенні ландшафти.

Екологічні проблеми материків та океанів. Забруднення навколишнього середовища. Види забруднень, основні джерела їх надходжень. Міжнародні організації з охорони природи.

«Україна у світі: природа, населення»

Географічний простір України

Формування території, сучасні розміри, адміністративно-територіальний поділ. Географічне положення, кордони. Місце України на політичній карті Європи і світу.

Рельєф, тектонічна та геологічна будова, мінеральні ресурси. Основні тектонічні структури. Зв'язок рельєфу з тектонічними структурами. Геологічна будова. Неотектонічні рухи. Формування рельєфу. Внутрішні та зовнішні рельєфотвірні чинники і процеси. Типи рельєфу за походженням. Корисні копалини, їх класифікація за використанням, закономірностями поширення. Паливні корисні копалини. Діючі та перспективні басейни і райони видобування вугілля, нафти, природного газу, торфу. Рудні та нерудні корисні копалини, їх басейни та географія поширення. Мінеральні води та грязі. Проблеми використання мінеральних ресурсів. Особливості геологічної будови, рельєфу та мінеральних ресурсів своєї місцевості.

Клімат і кліматичні ресурси. Кліматотвірні чинники: сонячна енергія, циркуляція атмосфери, підстильна поверхня, їх взаємодія. Повітряні маси, що впливають на територію України. Розподіл температури повітря і опадів на території України. Основні кліматичні показники. Сезонні особливості клімату. Причини виникнення і наслідки дії небезпечних метеорологічних явищ на території країни, їх поширення. Кліматичні ресурси. Сезонні погодні умови і погодні явища. Синоптична карта. Вплив погодно-кліматичних умов на здоров'я і господарську діяльність людини. Охорона атмосферного повітря.

Води суходолу і водні ресурси. Загальні гідрологічні особливості території України. Поверхневі води, особливості їх формування і розподілу. Основні річкові басейни та системи. Озера, їх типи; особливості водного режиму. Підземні води. Болота, їх типи і поширення, причини заболочення. Водосховища і канали. Основні артезіанські басейни. Водні ресурси України, шляхи їх раціонального використання і охорона.

Ґрунти та ґрунтові ресурси. Умови ґрунтоутворення, властивості, основні типи ґрунтів, закономірності їх поширення. Карта ґрунтів України. Ґрунтові ресурси України. Господарське використання ґрунтів.

Рослинність. Різноманітність рослинності. Закономірності поширення рослинного покриву в Україні. Рослинні угруповання. Червона та зелена книги України. Рослинні ресурси, їх охорона і відтворення.

Тваринний світ України. Різноманітність тваринного світу. Закономірності поширення тваринного світу в Україні. Тваринні ресурси України, заходи з їх відтворення й охорони. Тварини, занесені до Червоної книги України.

Ландшафти України. Районування природних ландшафтів, їх відображення на картах. Антропогенні ландшафти. Рівнинні ландшафти, їх різноманітність. Природні зони України: мішаних лісів і широколистих лісів, лісостепова, степова.

Гірські ландшафти Українських Карпат і Кримських гір, особливості їх зміни з висотою, використання та охорона. Природні умови Чорного та Азовського морів, проблеми їх раціонального використання.

Природокористування. Використання природно-ресурсного потенціалу України. Основні види забруднень довкілля в Україні. Природно-заповідний фонд України. Основні заходи щодо раціонального використання природних ресурсів та охорони довкілля. Природокористування в умовах сталого розвитку.

Населення України та світу

Демографічні процеси та статеві-віковий склад населення світу України. Кількість населення в світі та Україні. Чинники, що впливають на кількість населення: природний рух, міграція. Статеві-віковий склад населення світу й України. Зміна кількості населення в світі та Україні. Демографічна політика. Механічний рух населення: причини і види міграцій, основні напрямки міграційних потоків у світі та Україні. Українська діаспора. Міграційна політика.

Розселення. Густота населення. Територіальні відмінності густоти населення в світі й Україні. Класифікація міст за кількістю населення та функціями. Міське і сільське населення. Урбанізація, причини, що її зумовлюють. Міські агломерації. Мегаполіси. Світові міста. Відмінності в рівнях і темпах урбанізації в Україні і світі. Субурбанізація. Хибна урбанізація.

Етнічний склад населення. Етноси. Найпоширеніші мовні сім'ї. Однонаціональні та багатонаціональні країни. Національний склад населення України: особливості та регіональні відмінності. Національні меншини та етнічні групи, основні райони їх розселення.

Релігійний склад населення. Світові релігії. Найпоширеніші релігійні конфесії в Україні.

Зайнятість населення в світі та Україні. Трудові ресурси. Економічно активне населення. Зайнятість населення. Проблеми зайнятості населення.

Природа та населення свого адміністративного регіону

Географічне положення, адміністративно-територіальний устрій, історія формування і розвитку. Особливості природних умов і ресурсів. Об'єкти природно-заповідного фонду. Кількість та структура населення. Етнічний склад.

Особливості зайнятості населення.

«Україна і світове господарство»

Національна економіка та світове господарство

Національна економіка. Поняття «економічний розвиток» та його показники: валовий внутрішній продукт (ВВП), структура ВВП, індекс людського розвитку (ІЛР). Форма просторової організації національної економіки. Чинники розміщення виробництва.

Світове господарство. Світове господарство (світова економіка), світовий ринок. Типи економічних систем. Типізація країн світу за рівнем економічного розвитку, місце України в ній. Сучасні тенденції розвитку світового господарства.

Міжнародні економічні організації.

Первинний сектор господарства

Сільське господарство. Сільське господарство, його значення в сучасному світі. Складники сільського господарства. Роль природних чинників (земельних та агрокліматичних ресурсів) у розвитку й розміщенні аграрного виробництва. Землезабезпеченість. Сільське господарство України. Розміщення в Україні виробництва зернових і технічних культур, картоплярства, овочівництва, баштанництва, виноградарства. Структура та розміщення тваринництва.

Лісове господарство. Лісове господарство в Україні. Основні лісові пояси світу. Лісова забезпеченість.

Добувна промисловість. Класифікація мінеральних ресурсів за використанням. Видобування вугілля, нафти і природного газу. Основні закономірності розміщення родовищ вугілля, нафти, природного газу. Основні й перспективні райони видобування кам'яного вугілля, нафти, природного газу в Україні. Основні закономірності розміщення родовищ металічних руд. Розвиток і розміщення виробництв з видобування залізничних і марганцевих руд в Україні. Розробка родовищ руд кольорових металів в Україні. Видобування інших видів природної сировини в Україні та світі. Підприємства добувної промисловості в Україні.

Вторинний сектор господарства

Виробництво та постачання електроенергії. Значення електроенергетики.

Електроенергетика України. Найбільші ТЕС, АЕС, ГЕС, ЛЕП.

Металургійне виробництво. Чинники розміщення підприємств чорної металургії. Кольорова металургія. Виробництво чавуну, сталі, прокату в Україні: домінуючі технології, сукупність чинників розміщення підприємств, основні центри, місце України на світовому ринку чорних металів. Основні центри виробництва кольорових металів в Україні.

Хімічне виробництво. Виробництво деревини та паперу. Хімічне виробництво в Україні. Основні центри виробництва хімічної продукції та чинники їх формування. Виробництво деревини та паперу в Україні.

Виробництво машин та устаткування. Роль машинобудування в сучасному світі. Спеціалізація та кооперування у машинобудуванні. Машинобудування в Україні. Найбільші центри виробництва транспортних засобів, промислового обладнання, сільськогосподарської техніки, побутової електротехнічної та електронної продукції.

Виробництво тканини, одягу, взуття. Особливості виробничого процесу та чинники розміщення підприємств, що виробляють тканини різних видів, одяг, шкіряно-взуттєву продукцію. Чинники та центри розміщення текстильного, швейного, шкіряного, взуттєвого виробництва в Україні.

Виробництво харчових продуктів, напоїв. Чинники розміщення підприємств, що виробляють харчові продукти. Харчова промисловість в Україні.

Третинний сектор господарства

Транспорт. Транспорт, його роль у національній економіці та формування світового господарства. Основні види транспорту, їх характеристики, особливості розміщення.

Торгівля. Торгівля в Україні. Обсяги та структура експорту й імпорту товарів та послуг. Чинники концентрації роздрібної торгівлі в населених пунктах, регіонах. Світовий ринок товарів і послуг. Основні напрями зовнішньоторговельних зв'язків.

Світова організація торгівлі. Регіональні зони вільної торгівлі.

Туризм. Туризм як складник національної економіки, його види. Чинники розвитку туризму в регіоні, країні. Туристична інфраструктура. Туризм в Україні. Особливості природних рекреаційних ресурсів. Об'єкти Світової спадщини ЮНЕСКО в Україні. Туристичні райони в Україні.

Наукова діяльність. Освіта. Охорона здоров'я. Роль науки й освіти в суспільстві. Особливості наукової й освітньої діяльності як видів економічної діяльності. Найвідоміші наукові центри у світі та Україні. Охорона здоров'я.

Найвідоміші центри охорони здоров'я в Україні та світі.

Глобальні проблеми людства

Поняття про глобальні проблеми людства, причини їх виникнення. Екологічні проблеми. Сировинна й енергетична проблеми. Демографічна й продовольча проблеми. Роль світової громадськості та міжнародних організацій у їх розв'язуванні.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Сергій Коберник, Роман Коберник Географія: Підруч. для 6 кл. – Кам'янець-Подільський: «Абетка», 2023. – 272 с.
2. Сергій Коберник, Роман Коберник Географія: Підруч. для 7 кл. – Кам'янець-Подільський: «Абетка», 2024. – 274 с.
3. Сергій Коберник, Роман Коберник Географія: Підруч. для 8 кл. – Кам'янець-Подільський: «Абетка», 2025. – 272 с.
4. Сергій Коберник, Роман Коберник Географія: Підруч. для 9 кл. – Кам'янець-Подільський: «Абетка», 2017. – 272 с.